

Камінська Н.В.

ПРІОРИТЕТИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ УКРАЇНИ

Захист і гарантування безпеки державних кордонів України на різних етапах державотворення визначалось одним з важливих завдань. У сучасних умовах, коли постали нові виклики і загрози цілісності держави, її оборони, а також у процесі інтеграції України до європейської спільноти виникла потреба у якісно нових дієвих підходах, гарантіях національної безпеки і стабільності державних кордонів України. Йдеться про національні та міжнародно-правові засоби і механізми універсального і регіонального масштабу. Міжнародно-правові принципи територіальної цілісності держав та непорушності кордонів покладають на держави зобов'язання розглядати непорушними, недоторканими кордони всіх держав і утримуватися у сучасних міжнародних відносинах, у майбутньому від будь-яких зазіхань на ці кордони, від захоплення або узурпації території певних держав, їх частини. Водночас на внутрішньодержавному рівні також повинні бути визначені чіткі та надійні гарантії забезпечення і захисту державних кордонів, способи вирішення можливих конфліктів у цій сфері.

Ключові слова: державні кордони, безпека, охорона, захист, міжнародно-правові гарантії, непорушність кордонів, територіальна цілісність, візовий режим.

Актуальність теми і постановка проблеми. Державні кордони як невід'ємний атрибут держави мають важливе значення як для самої держави, так і для регіонів сусідніх держав, світового співтовариства загалом. Саме тому вважаємо, що кордони є об'єктом правового регулювання внутрішньодержавного (національного) і міжнародно-правового рівнів.

Для України інститут державних кордонів відіграє визначальну роль в умовах реалізації міжнародної правосуб'єктності, гарантування національної безпеки і правопорядку, економічної і політичної незалежності. Це особливо актуально в процесі приєднання нашої держави до ЄС, НАТО, до того ж не всі державні кордони України повною мірою встановлені й позначені на місцевості, водночас вони вже стали предметом численних міжнародних переговорів і консультацій, розгляду для міжнародних судових інституцій.

Безумовно, без фундаментальних наукових досліджень теоретичних і прикладних проблем, які пов'язані з державними кордонами, у сфері їх охорони і захисту, перетину, реалізації визначальних принципів міжнародного права, складним є процес належного забезпечення їх правового режиму, удосконалення законодавчого забезпечення безпеки і непорушності державних кордонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній правовій науці приділяється певна

увага досліджуваним питанням (І.Л. Бачило, Д.М. Бахрах, Б.М. Клименко, Т.О. Коломоєць, А.Б. Мостиський, Т.М. Самчук, М.М. Тищенко, О.І. Чудновський, В.В. Чумак, Т.О. Цимбалістий та ін.). Історію розвитку державних кордонів, його встановлення та правове оформлення досліджували й зарубіжні вчені: Б. Павлюк, В. Ярличенко, Ю. Головин, А. Щербаков, В. Рушайло, С. Рябов, М. Ушаков, Л. Волова, Б. Клименко, А. Порк. У їх роботах містяться висновки та рекомендації, які мають важливе наукове і практичне значення, однак питання забезпечення безпеки кордонів висвітлені не повно, фрагментарно, без комплексного підходу або в рамках вузької правової проблематики.

Формулювання цілей статті зумовлюють ґрунтовне дослідження системи правового забезпечення державних кордонів України, виокремлення прогалин законодавчого регулювання захисту державних кордонів, їх безпеки, а також формулювання пропозицій стосовно внесення змін і доповнень до чинного законодавства у цій сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження. Враховуючи те, що кордони стали невід'ємним атрибутом держави, з проголошенням незалежності України 1991 р. одним з перших завдань молодій державі стало їх юридичне закріплення та встановлення правового статусу і режиму,

визначення чітких механізмів гарантування їхньої безпеки.

Без визначених кордонів жодна держава не може не просто реалізувати весь комплекс своїх суверенних прав, а й існувати взагалі, що пов'язано з тим, що кордони є невід'ємним чинником формування цілісного державно-територіального організму. Тобто від функціонування державного кордону залежить розвиток міждержавних і позадержавних відносин. У зв'язку з цим, однією з умов забезпечення національної безпеки держави є встановлені, захищені правом державні кордони, що надійно охороняються.

Комплексність цього інституту полягає в тому, що на національному рівні правовий статус державного кордону України визначається не лише нормами конституційного права, а також нормами адміністративного, кримінального, цивільного, трудового, екологічного, фінансового, військового права (законодавства), права соціального забезпечення, ряду процесуальних галузей права і законодавства. До того ж він включає норми національного та міжнародного права, що регламентують питання встановлення, функціонування та охорони державного кордону [1].

Здійснюючи вплив на формування суспільних відносин, держави забезпечують їх регулювання, яке в юридичній літературі розуміють як здійснюваний державою за допомогою всіх юридичних засобів владний вплив на суспільні відносини з метою їх упорядкування, закріплення, охорони й розвитку, а також на поведінку і свідомість учасників цих відносин шляхом нормативного закріплення їх прав і обов'язків, встановлення певних дозволів та заборон, затвердження певних правових актів тощо [2].

Захист державної безпеки прямо пов'язаний із захистом державного кордону України. Непорушність державних кордонів є свідченням територіальної цілісності, політичної й економічної незалежності, суверенітету та єдності України. Виходячи з цього, охорона державного кордону України визнається невід'ємною частиною загальнодержавної системи забезпечення національної безпеки України. Забезпечення цілісності і недоторканності державного кордону України є конституційною вимогою (ст. 2 Конституції), обов'язок стосовно реалізації якої покладається, відповідно до Закону України «Про державний кордон України» 1991 р., на Збройні Сили України та відповідні військові формування [3-4].

Захист державного кордону України полягає у скоординованій діяльності військових формувань

та правоохоронних органів держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом. Ця діяльність здійснюється в межах наданих їм повноважень шляхом вжиття комплексу політичних, організаційно-правових, дипломатичних, економічних, військових, прикордонних, імміграційних, розвідувальних, контррозвідувальних, оперативно-розшукових, природоохоронних, санітарно-карантинних, екологічних, технічних заходів тощо. Координація діяльності військових формувань і правоохоронних органів із захисту державного кордону здійснюється Державною прикордонною службою України.

Охорона державного кордону України є невід'ємною складовою загальнодержавної системи захисту державного кордону і полягає у здійсненні Державною прикордонною службою України, а також Збройними Силами України відповідно до наданих їм повноважень заходів з метою забезпечення недоторканності державного кордону України. Охорона державного кордону України на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах покладається на Державну прикордонну службу України, а в повітряному та підводному просторі в межах територіального моря — на Збройні Сили України.

Державна прикордонна служба України в межах встановлених законодавством повноважень координує діяльність державних органів, що здійснюють різні види контролю при перетинанні державного кордону або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску через державний кордон України.

Законодавство України передбачає, що в забезпеченні державної безпеки і захисті державного кордону в межах своєї компетенції також беруть участь: міліція, внутрішні війська МВС України. Також відповідно до Законів України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» 2003 р., «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» 2000 р. громадяни України відповідно до Конституції України мають право створювати в установленому порядку громадські об'єднання для участі в охороні громадського порядку і державного кордону, для сприяння органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам, Державній прикордонній службі України та органам виконавчої влади, посадовим особам у запобіганні та припиненні адміністративних правопорушень і злочинів, захисті життя та здоров'я громадян, інтересів

суспільства і держави від протиправних посягань, а також у рятуванні людей і майна під час стихійного лиха та інших надзвичайних обставин.

Основи державної політики України щодо забезпечення її національних інтересів, зокрема і в питаннях, що стосуються державного кордону, закладені також Концепцією національної безпеки України та Воєнною доктриною України. Державно-правовий статус державного кордону України визначається також Митним, Повітряним, Водним кодексами, Кодексом України про надра, іншими законами, нормативно-правовими актами Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів державної виконавчої влади, органів місцевого самоврядування.

Норми сучасного міжнародного права займають важливе місце в системі правового регулювання і в механізмі гарантій захисту державних кордонів України. Йдеться про правила, які стосуються порядку встановлення державних кордонів, визначення юридичного змісту принципів територіальної цілісності і недоторканості держав, непорушності державних кордонів, підстави і порядок зміни приналежності державних кордонів, їх правонаступництва встановлення правового режиму державних кордонів, порядку мирного вирішення прикордонних конфліктів і територіальних спорів [5, с. 9-10].

В основі існування сучасних кордонів держав та їх гарантій лежать згадані основні принципи міжнародного права. Вони, як відомо, зафіксовані у ряді міжнародно-правових актів, а саме Статуті ООН 1945 р., Декларації принципів міжнародного права, які стосуються дружніх відносин та співробітництва держав відповідно до Статуту ООН 1970 р., Заключному акті Наради з безпеки і співробітництва в Європі 1975 р.

Принцип територіальної цілісності держав означає заборону насильницького захоплення держав або заборони зміни приналежності території іноземних держав, протиправного використання цих територій або завдання їм значних збитків. Юридичний зміст даного принципу може бути представлений у дуже широкій формі. Заборонено не тільки застосування силових заходів чи погроза силою, але й інші, у тому числі невоєнні, форми тиску. Мова йде саме про недоторканність території. Підкреслюється також, що територія держави не повинна бути об'єктом військової окупації, що стала результатом застосування сили, порушуючи Статут ООН та інші міжнародно-правові документи.

Принцип непорушності кордонів означає, що держави зобов'язані розглядати непорушними,

недоторканими всі кордони всіх держав і повинні утримуватися у сучасних міжнародних відносинах, а в майбутньому – від будь-яких зазіхань на ці кордони. Держави також повинні утримуватися від захоплення або узурпації території певних держав або їх частини. Цей принцип доповнює попередній принцип територіальної цілісності, його значення визначається тим, що повага існуючих кордонів – необхідна умова мирних відносин між державами та іншими суб'єктами.

У Декларації про принципи міжнародного права 1970 р. зміст принципу непорушності кордонів викладається в розділі про принцип незастосування сили таким чином: «Кожна держава зобов'язана утримуватися від застосування сили чи її погрози з метою порушення існуючих кордонів іншої держави як засобу розв'язання міжнародних суперечок, у тому числі територіальних суперечок і питань, що стосуються державних кордонів» [6]. Отже, заборона обмежується порушенням кордонів шляхом застосування сили чи погрози її застосування. Від держав не вимагається взаємного визнання кордонів і відмови від територіальних претензій. Швидше відповідні претензії резюмуються, оскільки говориться про несилоне розв'язання спорів, таким чином, питання вирішується в рамках принципу незастосування сили.

Сучасне міжнародне право забороняє односторонні, а тим більше насильницькі дії, пов'язані зі зміною кордонів. Проте воно не виключає можливості мирної зміни кордонів за домовленістю, мирними засобами в результаті переговорів між суміжними державами, тобто шляхом укладання міжнародних угод і відповідно до принципів міжнародного права. Водночас вони можуть бути встановлені в результаті видання внутрішньодержавного акту. Так, стаття 2 Закону України «Про державний кордон України», що регулює порядок визначення державного кордону, встановлює, що «державний кордон України визначається рішеннями Верховної Ради України, а також міжнародними договорами України» [7].

До того ж існує ряд суб'єктів міжнародно-правових відносин, насамперед, регіонального європейського рівня, завданням яких є гарантування безпеки державних кордонів, спрощення процедур перетину державного кордону тощо. Це звісно ОБСЄ, Рада Європи та ЄС. Якщо проаналізувати європейські правові стандарти у цій сфері, які створюються за участю і цих організацій, то варто виокремити такі міжнародні угоди регіонального характеру, як: Європейська кон-

венція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.; Загальна консульська інструкція 1999 р.; Угода про поступове скасування перевірок на спільних кордонах 1985 р. (Шенгенські угоди 1985 і 1990 р.); Регламент «Про вільне пересування на основі візи для довготривалого перебування» 2001 р. та ін.

Враховуючи посилення транскордонної співпраці, ратифікацію Україною Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями 1980 р., актуальним є поглиблення добросусідських відносин між громадами, їх місцевими і регіональними органами влади сусідніх держав, які визнаються внутрішнім законодавством кожної держави. Передбачені нею «євро регіони» – макро-регіональні інтеграційні структури з розвинутою спільною соціально-економічною інфраструктурою, так само, як й інші форми транскордонної співпраці зумовлюють процес гармонізації національного законодавства європейських країн з правовими системами європейських регіональних організацій, створення відповідних механізмів їх реалізації. Право співпрацювати поза національними кордонами з питань створення спільних служб, будівництва спільних об'єктів або охорони довкілля визначає потребу правової регламентації стосовно регіонального транскордонного планування, економічного розвитку, охорони навколишнього середовища як у прикордонних просторах, так і на прилеглих територіях.

Концепція ОБСЄ у сфері безпеки кордонів і прикордонного режиму на сьогодні передбачає прихильність до забезпечення відкритості і безпеки кордонів на вільному, демократичному та інтегрованому просторі ОБСЄ. Її держави-учасниці підтверджують свої юридичні і політичні зобов'язання з питань кордонів на універсальному, регіональному і двосторонньому рівнях. Це зумовлює активізацію співпраці митних і прикордонних, міграційних служб, правоохоронних та інших уповноважених органів держав з метою сприяння вільному і безпечному пересуванню людей, товарів і послуг, інвестицій через кордони у рамках міжнародного права, скорочення загроз тероризму, транснаціональної злочинності, корупції, нелегальної міграції, забезпечення достойного поведіння з особами, які перетинають кордон, створення необхідних умов у прикордонних районах.

З метою виконання Плану дій з лібералізації ЄС візового режиму для України реалізується Національний план з виконання Плану дій (Указ Президента України від 22.04.2011 р.), прийнято

ряд необхідних законів. Йдеться про виконання критеріїв, необхідних для скасування ЄС візового режиму для України, програмних документів у таких сферах, як захист персональних даних, правовий статус іноземців, управління кордонами та міграцією, боротьба з торгівлею людьми, корупцією і незаконним обігом наркотичних засобів та дискримінацією, взаємна допомога у кримінальних справах, запобігання відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, запровадження біометричних документів для виїзду за кордон. Продовжується розширення консульських установ країн ЄС в Україні, вживаються заходи з метою скасування плати за оформлення національних довгострокових віз державами-членами ЄС. Українською Стороною здійснюється належна імплементація угод про місцевий прикордонний рух з державами-членами ЄС як ефективного інструменту візової лібералізації.

На пострадянському просторі теж було приділено увагу питанням безпеки державних кордонів. Про це свідчать, зокрема, Декларація про недоторканність кордонів 1993 р.; Декларація про дотримання суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності кордонів держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав 1994 р.; Положення про Раду командуючих прикордонними військами; Концепція охорони зовнішніх кордонів 1995 р., прийнята Радою глав держав СНД.

Продовжується процес демаркації кордонів України (українсько-молдовського, українсько-білоруського, українсько-російського кордонів), забезпечується виконання Концепції інтегрованого управління кордонами та заходів щодо її реалізації (підписано угоди про порядок обміну інформацією на державних кордонах, співробітництво та взаємодопомогу з прикордонних питань з Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією; про діяльність прикордонних представників з Молдовою, Росією, Білорусією [8–9]). За необхідності уточнення територіальних кордонів суміжних держав проводиться редемаркація. Вона здійснюється шляхом перевірки раніше демаркованого кордону з відновленням, ремонтом (заміною) раніше виставлених прикордонних знаків.

Додатковим гнучким інструментом можна визначити той факт, що на розсуд держав виноситься вибір виду і форми договірної закріплення ліній проходження державних кордонів. Іноді на практиці зустрічаються міжнародні договори, які стосуються окремих стадій процедур встановлення державного кордону, окремих видів

чи ділянок державного кордону. Так, було підписано Угоду (у формі обміну нотами) між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про проведення демаркації сухопутної ділянки українсько-російського державного кордону. Зустрічаються міжнародні договори, предметом яких є не виключно питання встановлення державних кордонів, а й пов'язані з ними інші питання: Договір між Україною і Словацькою Республікою про режим українсько-словацького державного кордону, співробітництва та взаємну допомогу з прикордонних питань, Договір між Україною та Угорською Республікою про режим українсько-угорського державного кордону, співробітництво та взаємодопомогу з прикордонних питань.

Іншим ефективним засобом гарантування безпеки державних кордонів є закріплення порядку надання взаємної допомоги з прикордонних питань (Договір між Україною і Румунією про режим українсько-румунського державного кордону, співробітництва та взаємну допомогу з прикордонних питань; Договір між Україною і Республікою Польща про правовий режим українсько-польського державного кордону, співробітництво і взаємодопомогу з прикордонних питань; Договір між Україною і Угорською Республікою про режим українсько-угорського державного кордону, співробітництво і взаємодопомогу з прикордонних питань).

Таким чином, розгалуженою, багатоаспектною є система умов і засобів, які покликані забезпечити захист і безпеку державних кордонів. Першочерговим завданням є їх реалізація на практиці, в тому числі, з метою недопущення посягання на встановлені державні кордони, територіальну цілісність держави, використання мирних засобів для вирішення конфліктів у цій сфері та їх недопущення. З огляду на такі загрози, як нелегальна міграція, незаконний обіг наркотичних засобів, контрабанда та інші транснаціональні злочини, порушення прав біженців, територіальні претензії, важливо вдатися до невідкладних заходів.

По-перше, необхідно спільно з прикордонними органами суміжних країн здійснювати моніторинг ситуації на державному кордоні та здійснювати спільне патрулювання державного кордону України. Певні здобутки можна відзначити – у рамках співпраці з Місією ЄК з надання допомоги у питаннях кордону в Україні та Республіці Молдова (EUBAM) представниками прикордонних та митних служб України та Молдови готується спільний аналіз обстановки на українсько-молдовському

кордоні, з 2013 р. між прикордонними відомствами України та Молдови запроваджено спільний аналіз ризиків на регіональному рівні [10].

Спільно з прикордонною поліцією Румунії проводилися операції та заходи щодо припинення протиправної діяльності, а саме – щодо протидії переміщенню через кордон незаконних мігрантів та тютюнових виробів, боєприпасів та вибухових речовин, виявлення підроблених документів та викрадених автотранспортних засобів.

По-друге, не зайвою є розбудова інфраструктури пунктів пропуску, включаючи мобільні підрозділи; для здійснення спільного прикордонно-митного контролю на території, задоволення потреб та інтересів населення. По-третє, потребує удосконалення взаємодія прикордонних органів суміжних країн відповідно до планів двостороннього співробітництва, активізації зустрічі начальників прикордонних підрозділів, присвячених виявленню проблем охорони спільного кордону, здійснення прикордонного контролю, обміну досвідом тощо. По-четверте, слід проводити активну роботу з попередження і боротьби з корупцією посадових органів прикордонної і митної служб, з дотримання правил поведінки персоналом пунктів пропуску. Можливо, варто організувати конкурс на зразковий пункт пропуску через державний кордон з відповідним заохоченням.

Доцільно продовжувати на національному рівні удосконалення механізмів реалізації міграційної та митної політики, приведення національного законодавства України у відповідність з існуючими європейськими стандартами у цій сфері. Водночас важливо і на міжнародно-правовому рівні прийняти певний модельний (типовий) правовий акт, який містив би єдині міжнародно-правові стандарти стосовно процесів встановлення державних кордонів, їх режиму, облаштування та утримання, охорони та забезпечення безпеки, встановлюючи певні стандарти організації та функціонування спеціально уповноважених органів прикордонних держав.

Відаючи належне значущості Закону України «Про державний кордон України», його ролі в утвердженні незалежності та безпеки України, який став базовим щодо прикордонної політики держави, неодноразово зазначалось про недосконалість деяких його положень. Тому, на нашу думку, необхідно внести суттєві зміни та доповнення в національне законодавство України з урахуванням відповідного досвіду зарубіжного правового регулювання і національних потреб для забезпечення безпеки прикордонних держав.

Від успішного вирішення проблем стабільності та безпеки державних кордонів залежить збереження миру і нормальне функціонування держав, європейської спільноти та світового співтовариства загалом. У зв'язку з розширенням

кордонів ЄС до території України, активізацією її євроінтеграційних процесів це питання потребує належної уваги з боку української держави, сусідніх країн, наднаціональних органів і міжнародних організацій.

Список літератури:

1. Чудновський О.І. Питання законодавчого регулювання захисту та охорони державного кордону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.br.com.ua/referats/Dergh_reguluvanya/110121-4.html.
2. Чумак В.В. Державний кордон як об'єкт адміністративно-правового регулювання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article>.
3. Конституція України від 28 червня 1996 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Про державний кордон України : Закон України від 4 листопада 1991 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Мостиський А.Б. Міжнародно-правова основа державних кордонів України: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.10 / Київ. нац. унів. ім. Т.Шевченка. – К., 1993. – 189 с.
6. Декларація принципів міжнародного права, які стосуються дружніх відносин та співробітництва держав відповідно до Статуту ООН 1970 р. – Нью-Йорк, ООН. – 1970.
7. Про державний кордон України : Закон України від 4 листопада 1991 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Про затвердження Державної цільової правоохоронної програми "Облаштування та реконструкція державного кордону" на період до 2015 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 13.06.2007 р. № 831 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
9. Березенко В.В. Законодавче регулювання захисту та охорони державного кордону України: універсалізація норм міжнародного і національного права / В.В. Березенко // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2016. – №7. – С. 86–92.
10. Інформація «Про імплементацію у 2016 році Порядку денного асоціації Україна – ЄС» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mfa.gov.ua/mediafiles/files/eu_integration/agreement_implementation_2016.doc.

ПРИОРИТЕТЫ ПРАВОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЗАЩИТЫ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ГРАНИЦ УКРАИНЫ

Гарантирование безопасности государственных границ Украины на разных этапах определялось одним из важных заданий. В современных условиях, когда возникли новые угрозы и риски для целостности государства, обороны, а также в процессе европейской интеграции появилась потребность в качественно новых эффективных подходах, гарантиях национальной безопасности и стабильности государственных границ Украины. Речь идет о национальных и международно-правовых средствах и механизмах универсального и регионального масштаба. Международно-правовые принципы территориальной целостности государств и нерушимости границ возлагают на государства обязанность рассматривать как нерушимые, неприкасаемые границы всех государств и воздерживаться от посягательств на эти границы, захвата или узурпации территории государств, их частей. В то же время, на внутрисоюзном уровне также должны быть определены четкие и надежные гарантии обеспечения и защиты государственных границ, способы решения возможных конфликтов в этой сфере.

Ключевые слова: государственные границы, безопасность, охрана, защита, международно-правовые гарантии, национальные гарантии, нерушимость границ, территориальная целостность, визовый режим.

PRIORITIES OF THE LEGAL ENSURING THE PROTECTION OF THE STATE BORDERS OF UKRAINE

Protection and security of State borders of Ukraine at different stages of State defined one of the important tasks. In modern conditions when faced with new challenges and threats to the integrity of the State, its defense, as well as in the process of European integration arose the need for a qualitatively new effective approaches, guarantees national security and stability of the State borders of Ukraine. We are talking about national and international legal tools and mechanisms of universal and regional scale. The principles of International Law – principles of the territorial integrity of States and inviolability of the borders of the State – and the inviolable, considered an untouchable service boundaries of all States and to refrain from attacks on the border, seizing or usurping the territory of their parts. In national level must also be defined with clear and reliable guarantees of security and protection of the States borders how to deal with potential conflicts in this area.

The successful solution of problems of stability and security of State borders depends on the maintenance of peace and the normal functioning of the State, the European Community and the world community in general, in connection with the expansion of the borders of the EU to the Ukraine. The intensification of the European integration processes, this matter needs proper attention from the side of the Ukrainian State, and neighbouring countries, supranational bodies and international organisations.

Key words: *state borders, security, defense, international legal guarantees, national guarantee, inviolability of borders, territorial integrity, visa regime.*